СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, [illegible]

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIII. Ч. 212. Джерзи Сити, Н. Дж., субота, 12. вересня, 1925. VOL. XXXIII. No. 212. Jersey City, N. J., Saturday, September 12. 1925. THREE CENTS

Найдено пропавших летунів.

ГОНОЛЮЛЮ, 10. вересня. — Підводна лодка „Р-4" найшла на океані, яких 15 миль на схід від острова Кавай американських летунів з фльотного літака „Р. N.-9. № 1.", котрий вибрався був дня 1. вересня в безперериву подорож зі Сан Франциско до Гонолюлю та пропав без вісти.

Про сей літак були вістки майже всю дорогу. Доперва яких 300 миль від місця призначення всякі вістки про нього пропали. Фльотний уряд сейчас вислав богато воєнних кораблів всякого типу на пошукуванне за літаком. Через цілі тижні пошукування були без висліду. Тепер показалося, що шукаючі не припускали, що літак заїде так далеко.

Всі летуни на літаку, котрих було пять, живі й здорові, хоча сильно вичерпані своєю пригодою. Підводна лодка повідомила міністерство фльоти, що летуни находяться на лодці, а літак причеплено до субмарини зі заду. Причиною випадку була недостача топлива.

Справа пропавшого літака наробила була в Америці широкого розголосу передовсім тому, бо власне в той час, як ішли горячкові пошукування за пропавшими, случилася катастрофа з кермовим бальоном Шенандо. Оба сі случаї були основою нападів на міністерство фльоти й війни.

КЛЕН БЕРЕ ОФІЦІЯЛЬНО УЧАСТЬ У ПОХОРОНАХ ПРОГИБІЦІЙНОЇ АҐІТАТОРКИ.

ВИНТОН, Айова, 10. вересня. — Ку-Клакс-Клен стейту Айови взяв ґреміяльну участь у похоронах пані Кук, відомої провідники прогибіційного руху, котру вбив хтось пару днів тому назад вистрілом з надвору через вікно. На гробі запалено величезний хрест.

Тимчасом поліція далі ломить собі голову над тим, хто міг доконати злочину. Поліція допитувалася мужа вбитої, але не довідалась нічого нового. Арештовано також кількох хлопчисків, що якийсь час тому обкидали дім пані Кук гнилими яйцями, але й з них нікого поліція не може повязати зі злочином.

АМЕРИКА ВЖЕ ГОТОВА ДО ФРАНЦУЗЬКОЇ ДОВЖНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ.

ВАШИНГТОН, 10. вересня. — Американський департамент скарбу вже назбирав велику масу матеріялу про здібність Франції платити воєнні довги Америці. Конференція в справі сих довгів почнеться тут дня 24. вересня.

Румунський уряд повідомив Злучені Держави, що він собі вишле незадовго комісію в справі сплати воєнних довгів.

ХОЧУТЬ ЗГОДИ В КРАВЕЦЬКІЙ ЮНІЇ.

НЮ ЙОРК, 10. вересня. — Щоби довести до згоди межи головним зарядом кравецької юнії а її трома місцевими льокалями, невдоволеними з викидання комуністичних симпатиків з урядів відділів, скликано тут загальні збори начальників шап, а сі збори, на котрих було півтора тисячі учасників, вибрали спеціяльний мировий комітет з 15 осіб, які й мають повести переговори межи спорячими сторонами та старатися довести до згоди.

ВЕЛИКІ ШПЕКУЛЯЦІЇ В ТОРГОВЛІ ВУГЛЕМ.

НЮ ЙОРК, 10. вересня. — Нюйорські шпекулянти нагромадили довкола Ню Йорку великі маси твердого вугля, щоби в сей спосіб викликати його недостачу та кинути його на ринок, коли ціна вугля підскочить непомірно в гору. Вони заповідають, що вугля буде коштувати навіть по 20 долярів за тону.

В нюйорських вуглевих магазинах має бути тепер коло пів міліона тон твердого вугля, а на лодках довкола міста коло два міліони тон.

Пенсилвенійський сенатор Пепер та пенсилвенійський ґубернатор Пиншо заявляють, що вони не мають ніякого пляну, як покінчити вуглевий страйк.

ЗБИРАЮТЬСЯ ПРОДАВАТИ НЕ ТОПЛИВО, А САМО ТЕПЛО.

ШИКАҐО, Илинойс, 10. вересня. — Торговці вуглем з 12 середних стейтів відбули тут конференцію, на якій рішено розвести досліди, чи не порадно булоби продавати не топливо, а тепло. Колиб се показалося практичним, то властитель мешкання за певною оплатою дістававби від властителів топлива зобовязання, що вони постараються огрівати його хату до 70 степенів Фаренгайта, дбати за прочищенне печий та забиранне попелу.

ЖІНКА ВІДДАЛА МУЖА В СУД.

НЮ ЙОРК, 10. вересня. — На поліційну стацію в місті Юніон Сити, Ню Джерзі, прийшла в ночи одна жінка, волочучи за собою побитого мущину. Заким здивований поліційний урядник мав час отворити рот та спитати, в чому справа, женщина сказала: „Отсе мій муж. Беріть собі його й судіть його. Він втік перед судом, як його обжаловано за крадіж автомобіля".

Показалося, що кілька місяців тому мужа сеї жінки арештовано яко обжалованого за вкраденне авта. Як його випущено на волю за зложенням кавції в сумі півтора тисячі долярів, він утік, а родина мусіла віддати півтора тисячі долярів. Послідної ночи він зайшов несподівано до свого дому. Жінка казала сейчас йому зголоситися до суду, щоби вратувати для родини півтора тисячки. Муж не хотів. Тоді жінка мацнула його чимось по голові так сильно, що сей впав на землю без памяти. Жінка схопила його за обшивку та потягнула на поліцію. Тут вона просила поліцію покликати лікаря, дати йому лікарську поміч, а відтак вислати до Ню Йорку, де він має бути суджений. Поліція зробила все, о що жінка просила.

КИТАЙСЬКИЙ ПАШПОРТОВИЙ МУР.

Польська преса подає звістку, що в найблизшім часі вийде новий розпорядок про пашпортові обмеження. Пашпортові полекші будуть припинені, а ціна пашпорту зросте на 500 зол. Одночасно з сими інформаціями подається до відома, що міністерство внутрішніх справ розіслало до воєводів обіжник з пригадкою, що особи, які хотять одержати закордонні пашпорти, звичайні та пільготні, на коротший речинець чи довший, мусять предложити посвідку скарбового уряду, що заплатили податки. Звільнені від цього обовязку є ті, що виїзджають для наукових цілей, на міжнародні зїзди, у наглих випадках і „бездержавні" чужинці. „Наглі випадки" як мотив виїзду мусять бути дуже точно перевірені. Найлекше виїхати з Польщі чужинцям, яких влада признає „обтяжуючими" для держави. На пільготних пашпортах з точно означеним речинцем, адміністраційний уряд означає, що його можна продовжити за кордоном тільки за новою доплатою 250 зол. Паломники до Риму одержать пашпорти тільки на 21 днів.

СКАНДАЛЬНЕ СЛІДСТВО.

Громадяни села Горбачі, повіт Львів, запізвали начальника громади Войтіха Ржеховіча перед староством за цілий ряд поганих громадських справок. Громадяни сподівалися, що слідство переведе само староство, алеж ні! Слідством занявся заступник команданта постерунку Птак і веде його так, наче знаходився в Азії або Африці. Переслухання свідків відбувається в присутности обвинуваченого, який їм раз враз відгрожується за неприхильні зізнання. Йому гідно помагає в тім Птак і протоколує тільки те, що для Ржеховіча корисне. Супроти цього — свідки відмовились від зізнань. Ось таке діється під боком львівського воєводи.

БРАТОВБИВСТВО.

Оноді на дорозі зарубав між Скниловом і Львовом уланською шаблею 23-літний Едвард Перунек, рядовик з 14 п. ул., свого 27-літного брата Івана. Оба вони були на відпусті у Годовичах під Скниловом і підхмелені вертали до дому на Левандівку. У сварці Іван Перунек витягнув ніж і кинувся з ним на брата Едварда, а той недовго думаючи луснув Івана шаблею по голові, вбиваючи його на місці. По вбивстві Едвард Перунек завіз трупа свого брата до дому а потім сам зголосився на поліцію. Оба брати були — як повідомляють авторитетні в цій матерії брукові львівські органи — „відомими" в колах ножівників і т. п. механіків Левандівки.

ВІЙНА КИТАЙЦІВ В ЦИРКУ.

В Батавії, столиці острова Яви, що находиться між Азією і Австралією і належить до Голяндії, дійшло в часі циркової вистави до завзятої боротьби двох груп Китайців, що вже давно ворогували між собою і давно хотіли звести порахунки. Бійка перейшла скоро на боротьбу на ножі, а заки поліція розборонила воюючих, на арені лежали в крови чотирох вбитих [illegible] важко ранених Китайців.

УКРАЇНСЬКИЙ ГРОМАДЯНИНЕ!

Коли читаєш, що старому краєви грозить страшна руїна від голоду, повені та ляцького насильства, то памятай, що на тій землі жили Твої батьки, що там живуть Твої Рідні!

Коли читаєш, що скровавлена Рідна Твоя земля в голодових судорогах благає помочі для немічних дітий, інвалідів та старців — то тям, що вона звертається до Тебе!

Коли читаєш поклик до американської іміґрації — то знай, що Тебе особисто закликають стати в ряди тих, які бажають волі Рідному Краєви.

Закінчуючи серпневу збірку кличемо до Тебе український читачу: Твоїм обовязком помогти братови! Хай в списку жертводавців на поміч інвалідам, сиротам, голодним селам, Рідній Школі та Просвіті не бракне Твого імени.

Всі зібрані жертви пересилайте негайно на закінчення серпневої збірки до:

OBYEDNANYE, 847 N. FRANKLIN ST., PHILADELPHIA, PA.

ПОДЯКА ЗА ПОМІЧ.

З Вунсакет, Р. Ай., одержали ми лист від Йосифа Ірзи, в якому він дякує знакомим землякам, котрі помогли йому фінансово, щоб міг посилати сина до школи.

Кромі сих, яким він вже дякував давнійше, йому ще прислали допомогу з Кромптон, Р. Ай.: Тов. Зап. Січ, 246 від У. Н. Союа, 10 дол., А. Кондрат 2 дол., В. Сподарек, І. Страхоцький, П. Бойко, Л. Москалик, Я. Семчук, М. Александер, по 1 дол., М. Мартинів, Я. Надорожний, Т. Андрухів, І. Пилюк по 50 ц. і Лука Самборський з Вунсакет, Р. Ай., 3 дол.

ЗВІТ ПРО СТАН ЗБОРІВ В АЛЬБЕРТІ.

Около 10 серпня почалися в Альберті загальні жнива. В середущій і північній Альберті почали жати около 16 серпня. До тепер в полудневій Альберті вижали більше ніж 50 процент всего збору а в середущій понад 25 процентів.

На деякий час жнива були перервані дощами в цілій Альберті, які почалися, дня 14. м. м. В деяких округах дощ був зливний. По кілька дневній перерві при кінци останнього тижня почав знов падати дощ.

В полудневих сторонах Альберти дощ вже був без значіння. За то в середущій Альберті і північній дощ мав корисні наслідки а то тому, що там збіже щойно доходило. Очевидно той дощ не міг направити всего лиха, яке накоїла одномісячна спека перед дощем. За то останний дощ мав благодатні наслідки для пізних вівсяних засівів і для паші.

Що до зерна, то надії в полудневій Альберті завели. При молоченню показапола, що зерно не є відповідно наповнене і через то з акра приходить менше бушлів, ніж загально надіялися.

Зі всіх сторін Альберти доносять, що сего року кукурудза гарно розвивається і її стан є теперг ліпший ніж вдоволяючий.

ЦЕРКВА ЗАПАЛАСЯ.

У селі Силівці мінського повіту, на радянській Білоруси запалася перед кількома днями земля враз з церквою. Місцева людність звязує цей факт з ріжними забобонами. З Мінська виїхала на місце випадку спеціяльна комісія, зложена з членів центр. вик. комітету Білоруси і вчених. Церква стояла на вапнянім горбі, в якім зробилася печера. Останні дощі так підмили печеру, що стіни її не могли витримати тягару і завалились. Жертв в людях не було.

НАЩАДОК КОРОЛІВСЬКОГО РОДУ ФАРМЕРОМ В АЛЬБЕРТІ.

Недавно до Канади приїхав з Франції князь Немурс, який є нащадком здетронізованої колись королівської родини Бурбонів. Він наймається у одного фармера близько Едмонтону на роботу. По здобуттю потрібного для фармера досьвіду осяде в Альберті на фармі і займеться земельним господарством.

НОВИЙ ЖИТТЄВИЙ ЕЛІКСІР.

Анґлійський лікар д-р Герберт Нот винайшов препарат, який має претенсію на назву життєвого еліксіру. Головною складовою частиною цього препарату є змішка манґану і металю, зближеного до заліза. Щурі, яких годується довший час цією змішкою, виявляли величезну життєву енерґію; вони швидше росли і вкривались густійшим волоссям. З факту, що звірята зростають на вазі, винахідчик зробив висновок, що його препарат має елементи поживні. Його перевірено на сотках людий, що нездужали анемією; 70 проц. з них вилічилось. В анґлійських діточих шпиталях почали вже вживати цього препарату; та він ще не став загально доступний. Подробиці про його винахід находимо в анґл. медичнім журналі „British Medical Journal."

ЖИДІВСЬКА КОЛЬОНІЗАЦІЯ НА УКРАЇНІ.

Згідно з пляном на 1925 р. союзний рад. уряд намічав 4000 жидівських родин для перенесення на Україну. Однак — як каже офіціяльних рад. бюлетин — Жиди виявляють „усиленное стремление к земледелию" і тому вже істнує плян підвисшення висшезазначеного числа жидівських кольонізаторів.

В біжучому році радянський уряд передав без усякого відшкодування для жидівської кольонізації на Україні коло 50,000 десятин землі. В Херсонськім окрузі вже наділено землею біля 2,400 жидівських родин. На протязі липня переселено в Криворіжську округу 600 родин, і в Одесьху 350 родин. Жидівським хліборобським кольоніям передано рільничих машин і всякого сільсько-господарського приладдя на 132,000 зол. карбованців. Уряд заініціював створення спеціяльної кредитової установи задля фінансування жидівської кольонізації.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЯ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

Австрія поволи освободжується з під опіки Ліґи Народів.

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 10. вересня. — Рада Ліґи Народів на домаганнє Австрії ухвалила відкликати свою опіку над Австрією, яку установлено тому три роки ради забезпечення сплати австрійського заграничного довгу, який Австрія затягнула на доручення Ліґи Народів.

Тепер Австрія мати-ме свобідну руку у всіх своїх чинностях, а зокрема у фінансових. Комісар Ліґи Народів др. Ціммерман, котрий мав в Австрії право вета (спротиву), покине Австрію 1-ого січня, 1926.

Рада Ліґи Народів застерігла собі тільки контролю доходів Австрії на сплачуванне закордонного довгу, і те, що колиб було потрібно, то може наново установити опіку трома четвертинами голосів Ради Ліґи Народів.

СТРАЙК УРЯДОВЦІВ.

ВІДЕНЬ, 10. вересня. — Сьогодня застрайкувало тут 10,000 федеральних урядовців на три години задля демонстрації за підвисшенням платень.

„ЗАПЛАТИТЬ, ЩО ЗМОЖЕ".

МІЛЬҐАВЗЕН, Альзація (Франція), 10. вересня. — Премієр Франції Поль (Павло) Пенлеве сказав тут нині на принятію в міській раді, що Франція заплатить Америці стільки воєнного довгу, скільки може. Понад силу, казав він, вона не може платити, бо не хоче бути рабом під тягарем. При сьому він вказував на жертви французького народу у війні.

АНҐЛІЯ ПРОТИ ПЛЄБІСЦИТУ.

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 10. вересня. — Анґлія спротивилась домаганню Туреччини, щоб населенне Мосула голосувало, чи воно хоче, щоб його край належав до Мезопотамії (яка заключила союз спільних інтересів з Анґлією), чи до Туреччини.

КУ КЛАКС КЛЕН В НІМЕЧЧИНІ.

БЕРЛІН, 10. вересня. — Німецька поліція викрила в кількох містах Німеччини тайні осередки нової фашістської орґанізації на зразок американського Ку Клакс Клена. Метою сеї орґанізації є „оборонювати рідний край і поборювати Жидів". До неї належать переважно молоді хлопці.

Знаком орґанізації є червоний (кровавий) хрест і старий німецький чорно-біло-червоний прапор. Орґанізація має підклад релігійно-патріотичний. До неї вписуються члени з розвязаних фашістських монархістичних орґанізацій, а підпирають її також і американські Німці.

Німецька влада увязнює її членів на основі федерального закона про охорону републики.

НЕ СЛУХАЛИ БАТЬКА.

БЕРЛІН, 10. вересня. — Покійний німецький маґнат Гуґо Стіннес перед смертю закликав до себе синів і дочок і наказав їм, щоби жили в згоді і держались разом, а тоді увесь великий бизнес, який він їм оставляє, удержиться і буде зростати.

Та діти батька не послухали. По смерти стали сваритись і ділитись, а бизнес зачав теж розпадатись і маліти.

ЗЇЗД РОСІЙСЬКИХ МОНАРХІСТІВ.

ПАРИЖ, 10. вересня. — За почином відомого російського політика Петра Струве відбудеться тут російський національний конґрес, який зачнеться 13. с. м.

Ліві російські партії відмовились від участи в конґресі, кажучи, що се зїзд російських монархістів.

ЧІЧЕРІН ХОРИЙ.

РИМ, 10. вересня. — Російський міністер закордонних справ Григорій Чічерін приїздить до Італії на два місяці на лічення. Він буде лічитись на острові Капрі.

БУДУТЬ МАТИ ІМЕНА І НАЗВИСКА.

ЦАРГОРОД, Туреччина, 10. вересня. — З Анґори (в Малій Азії) повідомляють, що турецьке міністерство просвіти звеліло всім горожанам Туреччини прибрати собі назвиско (друге імя). Можуть собі дібрати по вподобі, але не сміють брати назвиск славних в історії турецьких родів.

ХОЧЕ ДИКТАТУРИ У ФРАНЦІЇ.

МАДРИД, столиця Еспанії, 9. вересня. — На принятію, яке видав еспанський диктатор Прімо де Рівера в честь французького ґенерала маршала Петена, Петен виголосив промову, в якій хвалив диктаторський переворот Рівери і заповів, що такесаме може статися й у Франції.

ВОЗДУХОПЛАВОМ ДО БІГУНА.

ОСЛО, столиця Норвеґії, 9. вересня. — Відомий норвеський одкривець Роалд Амундсен дістане в літі слідуючого року від Італії воздухоплав, яким полетить з більшим товариством до північного бігуна.

СТРАЙК БАНКОВИХ СЛУБЖОВЦІВ.

ПАРИЖ, 8. вересня. — Страйк банкових службовників триває тут вже 7 тижнів. Досі ні одна ні друга сторона не хоче уступити.

ФРАНЦУЗИ БОМБАРДУЮТЬ АБД-ЕЛ-КРІМА.

ФЕЗ, столиця Марока, 8. вересня. — Французькі летуни бомбардують місто Адір, де є осередок військових сил Абд-ел-Кріма. Вони сиплють там цілі тони бомб і всяких інших вибухових матеріялів. Остріловання з воздуха [illegible] серед мароканського населення.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

НОВІ ПРИЧИНКИ ДО НОВОЇ УКРАЇНІЗАЦІЇ

Від коли на Україні проголошено українізацію, від тоді московські наймити не втихають гудіти нашому народови в уха про ту українізацію. Нагукавши через пів десятка літ, що на Україні править український народ, український селянин і робітник, вони тепер стали без румянців кричати, що на Україні стали правителі українщити сих українських селян і робітників, що правлять українською Україною. Вже сей один факт вистарчав, щоби представити, як треба розуміти значінне сеї українізації України. Та декому він не вистарчив. Треба було дальших фактів живого життя, щоби зясувати основне значінне сих заходів окупантів.

Кілька місяців тому дещо нового світла кинув на українізацію України німецький ґеограф професор Обст, котрий при кінці 1924. року їздив по Україні, а з поворотом в Німеччину видав про свою подорож книжку. В сій праці Обст писав: „Радянська влада була примушена обставинами розвязувати національне питання. Яко шлях до сього вона вжила українізацію. Однак політична управа пильно стежить за кождим Українцем, знае про кождий його рух та неначе постійно тримае кождого Українця під мікроскопом." Сими словами німецький обсерватор зазначив, що українізацію вибрано як дорогу до замирення українського населення, обуреного окупацією свого краю, що українізація являеться доказом браку довіря зі сторони советського уряду до всего українського.

В большевицьких ґазетах частенько попадають про українізацію вислови та згадки, які роскривають нутрішну її вартість. Ось так навіть пан В. Чубар, український перекінчик, котрого Москва за його безхребетність установила премієром нібито самостійного українського уряду, писав недавно в московській ґазеті „Коммунист", що українізація досі не дала ніяких вдоволяючих вислідів. Льокай московських диктаторів складае вину за сі невдачі на українську інтеліґенцію, на котру пан Чубар, як пристало на московського служку, робить донос, що вона поширила серед українського народа український націоналізм. Перед сим українським націоналізмом пану Чубареви аж шкіра трясеться; йому предвиджується страшна будучність: мовляв, як так далі піде, то большевики станутъ перед небезпекою втрати всякого впливу на українські селянські маси. Налякавши таким страховищем своїх співтоваришів, пан Чубар закликае відтак своїх співпарубків, щоби вони чим скорше завернули з дотеперішної дороги та чим скорше бралися переводити в життя таку українізацію, яку постановив сьогорічний зїзд окупатської партії України. На прикінці свого зазиву пан Чубар таки розрепетувався, і вже не радить, а гукае, що сі реформи треба переводити сейчас, бо інакше буде за пізно.

Потім пан Чубар знова береться навчати своїх співтоваришів, що перевести українізацію не так тяжко. Мовляв, українська мова не така трудна, як декому здається. Вистарчить троха напружити свою мозківницю, а вже українізація буде готова і комунізм на Україні буде [illegible], а вже поставиться конець зростови дрібно-міщанської стихії, як пан Чубар ласкав назвати поширенне українського націоналізму.

В сьому місці пану Чубареви знова вириваються слова, на які йому певно з Москви скажуть, що краще булоби, якби їх не було. Каже він до товаришів-комуністів з комуністичної партії України, яка править українською територією з рамени Москви, щоби коли вони хочуть справді навчитися української мови, то вони мусять вибити собі з голови думку, що одинокою урядовою мовою на Україні, яку розуміють всі люди України, е московська мова, та що лишень московська надається для потреб комуністичної партії.

Се призиание важне тому, бо тут московський парубок признав нехотячи те, що здавна завважали українські люди, а що все перечили московські наймити. Нехотячи признав він, що цілий урядовий апарат на Україні се родовиті Москалі, які в своїм відношенню до української мови й культури держаться того самого ворожого, нетерпимого погляду, якого придержувалися старі царські чиновники.

Инчими словами ситуація на Україні така. Московські комуністичні диктатори наняли собі українських перекінчиків, щоби вони навчили московських шовіністів української мови на те, щоби ті шовіністи опісля сею українською мовою зискали більший вплив на українські селянські і робітничі маси та відучили їх українського націоналізму. Отже московські націоналісти хочуть викорінювати в українськім народі український націоналізм тоді, як вони самі доводять свій націоналізм до [illegible] царського шовінізму. У Москаля признається шовінізм природним, в Українця навіть націоналізм е злочином. Старе становище всіх національних гнобителів. Становище, яке е лишень відбиткою відношення польських націоналістів до українських національних домагань.

ГРОМАДЯНИ:—

ЧИ ВИ ЗЛОЖИЛИ ВЖЕ ЖЕРТВУ НА ГОЛОДНЕ СЕЛО?

КОЛИ У ВАС БЕТЬСЯ СЕРЦЕ ЛЮДИНИ, ТО ВОНО ВІДЧУЕ ЛЮДСЬКУ МУКУ!

КОЛИ-Ж ВИ ЛЮДИНА, ТАК ПОМОЖІТЬ СВОМУ НАРОДОВИ ВИЙТИ НА ШЛЯХ ВОЛІ!

[illegible] збірки [illegible]

ДО ДИСКУСІЇ В СПРАВІ ВСЕСВІТНЬОЇ ВИСТАВИ В ФИЛАДЕЛФІЇ

(Допись).

Кождий український еміґрант їдучи в Америку, віз в собі частинку інтелектуальної і фізичної можливости свого народу.

Як широка та довга Америка, поглотила вона в собі всіх наших земляків з тими їх можливостями.

В найріжнороднійших роботах працюють наші люди. І не лише з лопатою чи біґою в руках, але е дуже богато наших фаховців, як різбарі-скульптори, абсольвенти ріжних промислових шкіл, які не можучи примінити свого труду в даних услівях старого краю, перенеслися сюди і розтворились в американській індустрії. Є і інжинiри, будівничі, малярі-артисти, лікарі як і инших народностий, хоч і не в такім числі. І кождий з тих людий міг би щось зробити, щось сплянувати як характеристику інтелектуальности нашого народу. Без сумніву, старий край повинен пустити в рух все, щоб зібрати готові там, лиш порозкидані по всіх усюдах експонати і переслати їх до Обеднання до Филаделфії.

Крім цего, велику ролю могло-б відіграти студентство Господарської Академії в Подебрадах на Чехо-Словаччині.

Воно на підставі статистичних даних може виконати ряд діяґрам і картоґрам про продукцію України, її підземні знані нам дотепер богатства, її сільське господарство усіх галузий.

Сільсько-Господарська Академія в Подебрадах має можність зладити спеціяльну фізичну карту України із зазначеннем частин її окупації в мові українській і англійській.

Зґромадженнем експонатів, їх упорядкованнем наглядним в нашім павільоні повинна кермувати уміла рука, що розуміється на модернізації вистав.

Тут слід Обеднанню назначити експерта, який би то все, що збереться, упорядкував, як вимагає того технічна, комерційна і естетична сторона.

Питанне українського павільону на сій всесвітній виставі е питанием в теперішню хвилю дуже важним. А скількість і якість експонатів. буде говорити про інтелектуальну і фізичну здібність нашого народу.

Фонд на це мусить бути. Як його дістати? То вже знов обовязком кождого з нас зложити на сю ціль, бо не дамо ми, не дасть за нас ніхто, не буде нічого, і української нації яко такої не буде в 1926 році в Америці. І то вже заздалегідь треба замовити місце на наш павільон, бо пізнійше дістанеться якийсь кут, куди змучений безлічю павільонів Американець не пійде.

Роскішного павільону ми мати не можемо, але можемо здобутись на гарно, в українськім стилю спроектований деревляний дімок, в якім все зібране можна-б було умістити. Одним словом, все те діло треба знов доручити Обеднанню, яке будучи само в Филаделфії, повинно зробити все, щоб ми не лиш жили яко нація співаюча і танцююча, але і **продукуюча**.

Тому, вертаючись до попередніх слів, звернених до нас еміґрантів, зову усіх, хто чує себе Українцем, а має змогу щось гідного для вистави зробити, нехай віддасть кілька вечірніх зимових годин на виконанне цего як найкрасше, найліпше. І так з братами нашими зі старого краю, европейської еміґрації, особливо в Чехії, і американської, ми спільними силами заповнимо наш український павільон на майбутній всесвітній виставі в Филаделфії.

Щоб не бути голословним, я звертаюсь уже тепер до тих, хто має статистичні дані, або хто може їх відкинебудь одержати відносно нашої еміґрації до Америки і до Канади від перших років, коли наш нарід зачав еміґрувати (всі роки поступенно до тепер, а також розпреділенне наших людий по ріжних промислах Америки і Канади), щоби прислали їх мені, а я виготую ґрафічну діяґраму для українського павільону. Матеріяли сі слати прошу до Обеднання.

Рівночасно звертаюсь отсим до д. Малімона, як талановитого різбаря-скульптора, знаючого добре гуцульський стиль, щоб відізвався на це виконанием якогось експонату.

Думаю, що за нами підуть всі, хто бажае відповісти світови в Филаделфії, чи е український нарід і Україна, чи нема її.

Микола Безкоровайний.

Моя адреса:

Nicholas Bezkorowaynyy
210 Ontario St., Syracuse, N. Y.

ДРУГИЙ СОЦІЯЛІСТИЧНИЙ ІНТЕРНАЦІОНАЛ ПРО УКРАЇНУ

(Кореспонденція з Европи).

Зорґанізований після війни т. зв. Другий Соціялістичний Інтернаціонал, що обеднує соціялістичні партії противбольшевицької орієнтації, видав недавно обширні звідомлення про два роки своеї діяльности. З цього звідомлення видно, що в цій орґанізації беруть участь соціялістичні партії 34 країн світа. Україну заступае у нім українська соц.-дем. партія. Гамбурзький конґрес Інтернаціоналу, що відбувся перед двома роками, придiлив Україні на зібраннях всього один голос. Через рік українським представникам вдалося голоси України збільшити до трьох, крім того мае вона тепер рішаючий голос у Виконуючім Комітеті Інтернаціоналу.

Згадане звідомлення приносить інформації про кожну країну, що заступлена в Інтернаціоналі. Під окремою рубрикою стоїть теж Україна, а в цій рубриці подані, між іншим, [illegible]

„Становище на Україні в сучасний момент у відношенню державно-правному, політичному й культурному цілком **неприродне й незадовольняюче.** Український народ пробуджуючись уже перед війною з неісторичного стану, перебував тоді почасти під російським, почасти під австро-угорським пануванням, і в обидвох цих державах йому не дано було культурного і політичного самоозначення. В хаосі, який настав при кінці війни, в часі страшних потрясень і переворотів, коли одна за другою ріжні армії напосідалися на цей народ, на якого землі відбувалася переважна частина світової війни на европейському сході, і коли ріжні власти переміналися на українській території,—на деякий час українській нації пощастило було також здобути едність і свободу. Нині українська нація знов розірвана на чотири части: од[illegible] українська радянська республіка до союзу радянських республік, третя — на Буковині й Бесарабії — належить до Румунії, а четверта частина, Закарпатська Україна, приділена мировими договорами до Чехословаччини.

Цей стан викликае з одного боку продовження боротьби за культурну самоуправу та за національні права проти **польського й румунського панування.** З другого боку, хоч радянська Україна одержала деякі права в культурних справах, але на ній тяжить **большевицька диктатура,** яка там в додачу до всього ще показуе себе як **чуженецьке панування** і тому набирае ще гірших форм, ніж у самій Росії.

В цих обставинах становище української соціялдемократії, яка працює на Україні як нелеґальна партія, надзвичайно тяжке, ще тяжче ніж положення всіх інших соціялістичних партій під большевицьким пануванням, бо український робітничий рух був перед війною слабий і розеднаний через розірвання українського народу".

Як бачимо, наведене звідомлення досить вірно змальовуе тяжке становище українського народу під чужими окупаціями. Інша справа, як погодити цю паперову заяву прихильности розшматованій на четверо Україні з тим, що провідну ролю в тім самім Інтернаціоналі грають польські „пепеесівці" і російські „меньшевики", що однозгідно боронять далі право своїх держав, Польщі і Росії, панувати над українським народом. На українських делеґатах в Інтернаціоналі лежить важке завдання розкрити перед міжнародним робітництвом дволичність цих запеклих ворогів самоозначення українського народу.

Л.

НА ДАЛЕКОМУ СХОДІ.

До аналізи китайського руху.

Події, що з кінцем травня почали швидкою ходою розвиватись у державі „Сходячого Сонця", набираючи значіння надзвичайно поважного інтернаціонального конфлікту, чим раз то сильнійше підтвержують тезу, що повстали вони однаково на ґрунті соціяльнім, що й націонамнім. Нинішний китайський рух це робітничий рух проти визискувачів з одного боку та національний рух проти чужинців з другого. У Китаю виявляеться з великанською силою стара правда, що терміни експльотатор і чужинець, визискувач і наїзник, тісно вяжуться, і трактувати їх окремо ніяк неможливо.

Головним чином цей рух цілить у Англійців, котрі е там панами положення. Заворушення в Шангаю 30 травня ц. р., як ствержуе тепер комісія та наочні свідки, були викликані самою англійською поліцією, яка не будучи спровокована перша стріляла проти юрби.

Часопис „Ль'Ер Нувель" саме містить з приводу тих подій допис одного з очевидців тих крівавих видовищ, котрий подае загальний огляд умов праці в Китаю та опис самих заворушень в Шангаю.

Він каже, що „ніодного акту насильства не константовано з боку тих, кого розстрілювано, ні одного поліціянта не вбито раній ані поранено".

Як відомо, почалось з того, що робітники звернулись до студентства з проханням допомогти їм, бо деякі власники позачиняли фабрики, відіймаючи таким робом можливість бідному населенню далі заробити на шматок хліба. Студенти зорґанізували 30 травня маніфестацію на вулицях Шангаю, висловлюючи свої симпатії до робітництва. Маніфестація була мирна. Англійська поліція поарештувала деяких студентів; маніфестанти побачивши [illegible] під поліц. будинок де вимагали випущення на свободу заарештованих. На приказ англійського інспектора поліції, поліція відкрила вогонь. Сім осіб вбито та сорок поранено. Слідуючого дня знов англійська поліція стріляла до товпи. Тоді згинуло 70 та поранено понад триста осіб. Так пройшли ці двоходенні маніфестації.

Д-р. Кейн бувший директор місій в Сірей передае з приводу стрілянини слідуюче:

„Я не чекав, що поліція відчинить огонь, я був надто здивований, кола вони стріляла; до цього часу я переживаю жалісне почування".

Рапорт англійської поліції підтвержуе, що стрілянини не спровокували маніфестанти.

Чим були викликані самі маніфестації? Які були умови життя, що події прийняли такий оборот? Треба ввійти в саму суть справи, щоби безпристрасно перевірити, де скрита правда.

Згідно з рапортом „Шанґай Чайлд Лейбор Комішен" 1924 р. платня на чужоземних фабриках хитається між 16 до 30 шілінґів на місяць для дорослого; діти заробляють 3—4 центи денно. Жінки заробляють від $2\frac{1}{2}$ до 6 центів денно. Праця тягнеться від 12 до 13 і пів годин денно та нічю, однаково для всіх працюючих, себто тамошні умови праці такі, які сотки літ тому істнували в Европі. Характеристично, що головним чином використовуеться там працю дітей від 6 до 12 літ. Урядовці ходять по селах анґажувати дітей бідних родин, платючи їм по 1 або по 2 доляри від голви. Між 82,696 робітниками кількох американських, англійських, італійських і французьких фабрик, статистика подрібно вираховуе 13602 дітей нище 12 років. Инша річ, що і китайські фабрики використовують дітей до непосильної праці, а проте не е байдужим факт, що коли в китайських фабриках на загал е 12% працюючих дітей, то в американських 15%, англійських 17%, італійських 46 проц. і французьких 47 проц. Що до жінок, то в китайських фабриках їх 57 проц., а в чужоземних аж 70 проц. Ось такі умови життя в полосах европейського впливу.

Події в Шанґаї — це одна лише сторінка цього життя, сторінка, яка не вартна уваги в порівнанню з тими, які відбулись у Кантоні, почасти Нанкіні, та можуть відбутись у Гонґ-Конґу.

Часопис „Ль' Авенір" від 1. серпня ц. р. містить статтю, котра аналізуе події Далекого Сходу, де молодо-Китайці вирішили вже провадити до остаточної перемоги боротьбу проти британського імперіялізму, який гаразд оцінив поваґу положення. Анґлійці перші після бомбардування Кантону в 1841 р. примусили Китайців уступити острів Гонґ-Конґ та заплатити ще 6 міліонів долярів, а потім відчинити пять морських портів: Кантон, Амой, Фу-Чеу, Ніппо та Шангай. Своєю морською комерційною та банковою силою Анґлійці уявляють собою для Китайців образ чужоземного імперіялізму.

Іскра заворушень виходила завжди із Кантону; закладчиком партії визвольної боротьби був кантонець Сун-Ят-Сен, котрий ставив своїм завданням звільнити Китай з під чужинецького ярма. Вся студентська молодь впоювалась його ідеями; він був її завжди головним провідником.

Сун-Ят-Сен боровся не тільки проти чужоземного панування в Китаю а й проти тих китайських ґенералів, які були сторонниками чужинців. Він звертав очі в бік Совітів, сподіваючись мати в них щирого сторонника й поборника його ідей. Кремль радо відгукнувся і ось так дивним збігом історичних обставин китайські націоналісти сприятелювались з московським Інтернаціоналом.

Вся увага радянської політики перенеслась на Далекий Схід, а Троцький заявив навіть що „китайський національний рух е повний московського духу". Ґенерал Бородін замінив Американця Нормана на становищі дорадника кантонського уряду, а в китайській армії повно російських старшин. СССРР. радо взяв на себе постачання Китайцям амуніції, бо цеж прегарна нагода підірвати силу Вел. Британії, ослабити вплив Англійців в Азії, — ну й самим зайняти їх місце.

А проте позиція, яку нині здобули собі в Китаю большевики, не е на стільки стійна, щоб втриматись на дальше будуче. Економічні інтереси Китайців, їх своерідна традиція, звичаї й обичаї, їх відрубна психіка незабаром заговорить свое. Аби тільки спочатку спекатись головного ворога! Азія прокидається, прокидається помалу й що вона готовить Европі, важко ще судити. Китай починае відроджуватись, а маючи кількадесять літ на очах европейську цивілізацію, він змінив свій характер, навчився, як треба жити самому.

Японський історик Какузо Окакура випустив у світ книжку під заголовком „Ідеали Сходу", в якій він стараеться доказати едність Азії.

Азія е великий единий та живучий орґанізм, у якім частини переплетені між собою. Гімаляї тільки поверхово відокремлюють дві головні цивілізації Азії: Китай з його конфуціянським комунізмом та Індію з її ведакським індивідуалізмом. „Арабське лицарство, пише він, і перська поезія все каже про однородну Азію, де народжується спосіб спільного, одностайного життя".

Ось де треба теж шукати головного чинника в пробудженню Китаю від віковічного сну. (Діло).

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ.

Поклик Українців міста Провіденс.

Школа Українська на South Providence, під ч. 45 Pilgrim улици повідомляе всіх чесних Родичів дітий, що **ШКІЛЬНИЙ ВЕЧІРНИЙ КУРС** отвираеться **дня 15 вересня 1925 р.** Наука школи кождого дня від 6-ої до 8-ої год. вечер.

Дирекція Укр. Школи просить усіх чесних Родичів, котрі мають діти до науки від 7 років, щоби в той день, 15. вересня 1925 р. припровадили до школи. Кождий свідомий Українець повинен зрозуміти, що в просвіті наша будучність.

Також повідомляеся, що для здібних хлопців отворяеся вечірний курс науки техніки **Carpenter** і будова плянів під проводом п. Дмитра Рекрут.

ДИРЕКЦІЯ УКР. ШКОЛИ:
Дмитро Рекрут, деректор.
Володимир Рекрут, учитель.

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ШИКАҐО, ІЛЛ. Подаеся до відома членам Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 252, що місячний мітинг відбудеся дня 17-го вересня, о годині 7.30 вечером, в Укр. Гали, під ч. 1950 W. Erie St. — Н. Читвінський, предс.; С. Новодворський, секр.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

/УКРАЇНЦІ З НЮ ЙОРКУ І ОКОЛИЦІ!

Отсим запращаемо всі Товариства і Організації з Ню Йорку і околиці взяти участь в

ГРОМАДЯНСЬКІЙ МАНІФЕСТАЦІЇ

з нагоди прибуття до Ню Йорку

ПРЕОСВ. ВЛАДИКИ КОНСТАНТИНА БОГАЧЕВСЬКОГО.

Просимо всі Хвальні Братства і Організації виступити в параді, всіх Вп. Учителів зібрати всі шкільні діти і всю молодіж зібрати громадно на привитанне.

ЗБІР В НЕДІЛЮ, 13. ВЕРЕСНЯ С. Р. О ГОД. 9.30 РАНО

при церкві св. Юрія, 22 Іст 7-ма улиця в Ню Йорку.

ЮВИЛЕЙ 15 ЛІТ ІСТНОВАННЯ УКРАЇНСЬКОГО ТОВАРИСТВА СІЧ, ВІД. Ч. 282. У. Н. СОЮЗА В СИРАКЮЗ, Н. Й.

Щоби незорґанізованим ще нашим людям дати нагоду пізнати ціль запомогової орґанізації, та зацікавити всіх місцевих і доохоличних Українців справою Українського Народного Союза, задумав уряд українського Товариства Січ, відділу Українського Народного Союза, число 282 в місті Сиракюз, в стейті Ню Йорк, устроїти врочистий ювилей 15-літного істновання сього товариства. Два місяці тому назад виринула ся думка, а який місяць тому затвердили думку загальні збори членів сього товариства. До допомоги урядови вибрано спеціяльний ювилейний комітет, і вони оба й взялися сейчас до приготовання свята.

Свято відбулося в понеділок, дня 7. вересня, в день американського Дня Праці. Раненько коло 8. години зійшлися члени й члениці, дозрілі і діти, що є членами діточого департаменту У. Н. Союза, під дім Українського Товариства Січи при Ґедес стріт на спільну фотоґрафію. Тут уряд і комітет, працюючи від досвіта, уставив лавки, на яких засіли до фотоґрафії члени та запрошені на ювилей бесідники. Звідси, по скінченій фотоґрафії, вирушили всі присутні походом вулицями міста. Похід ішов вулицями: Ґедес стріт, Ґіфорд стріт та Вилбер Евеню. Передом ішли хорунжі, несучи прапори, американський і український; за ними урядники Товариства: голова Михайло Малимон, секретарі Іван Лесюк та Василь Каній, касієр Онуфрій Керик, контрольори. За ними поступали діти, що належуть до молодечого департаменту, цілом разом коло сімдесять, бо тільки їх є в Українськім Товаристві Січи; — всі вони врочисто пристроєні всі з американськими прапорами в руках. За ними йшли дозрілі члени й члениці відділу. По боках члени ювилейного комітету удержували порядок у поході.

Брали в святі участь ґреміяльно члени Запорозької Січи, відділу Українського Народного Союза ч. 317., під проводом свого предсідатиля гр. Віктора Осухівського; далі Братство св. Петра й Павла, відділ Українського Народного Союза ч. 39., під проводом свого предсідателя, гр. Григорія Гнатка; відділ Провидіння, відділ Общества й відділ Соединенія, Братство св. Архистратига Михаїла.

Поважним кроком перейшов похід до української католицької церкви при Савт Вилбер Евеню, в котрій парох о. Л. Левицький сейчас став до співаної Служби Божої за померших українських борців за самостійність української держави. Церква була переповнена по береги. Члени Українського Товариства Січи стояли з лентами, оберненими на другу сторону на знак жалоби. При кінці богослуження о. Л. Левицький виголосив проповідь в честь борців за самостійність України. Українське Товариство Січ, говорив бесідник, добре зробило, що в день свята свого існування не забуло на тих, що свою грудь наставляли, свою кров проливали, свої буйні голови клали за право українського народа до власної самостійної держави. Таке свято останеться доказом, що український народ буде шанувати во віки память своїх героїв. Лишень через таке святковання заховується память про славні бої українського козацтва в давній минувшині та бої українського війска в наші часи. Святкованнем сих героїв засвідчується, що український народ не думає забувати своєї боротьби за повну самостійність [illegible] широкої [illegible] землі, але буде до[illegible] проти своїх гно-бителів, поки не добуде собі самостійної соборної української держави.

Після проповіди відправлено панахиду по українських Січових Стрільцях, по котрій всі присутні зійшли до церковної галі на ювилейний концерт. Свято отворив тут промовою голова Українського Товариства Січ, гр. Михайло Малимон, котрий наперед попросив предсідателів запрошених товариств заняти місця на сцені, а опісля предложив зборам о. Льва Левицького, яко почесного предсідателя для переведення ювилейного концерту.

О. Лев Левицький працював в українській громаді в Сиракюз малощо не два роки, та сей час громадяни могли пізнати його як примірного священика та громадянина. Як священик він зібрав назад розбиту парохію та очистив церков з тяжачих на ній довгів так, що по сплаті 18,000 долярів за два роки, церква має всего кілька тисяч довгу. Українські громадяни шанували його за те, що він не кривив ніколи душею; навіть противники шанували його за те, що він не закривав свого українства, але отверто себе за нього признавав у церкві і закликав усіх Українців, чи вони з Поділля, чи з Лемківщини, чи зза Карпат, ставати разом, як один зєдинений український народ, до боротьби проти всіх ворогів українського народа в старому краю. Коли від других священиків, хоча свідомих Українців, не можна було почути ніколи слова Україна, о. Лев Левицький виразно заявляє, що він уважавби себе нечесним душпастиром, якби він не говорив людям так, як він свято переконаний. Громада відчувала щирість слів свого пароха, коли до підпомоги для боротьби українського народа проти Польщі і Московщини виступали всі наші люди, без огляду звідки вони не походять. Коли давнійше з проповідальниці падали лишень виступи проти всяких спроб орґанізувати американських Українців політично, то о. Лев Левицький виразно виступав за піддержаннем Обєднання Українських Орґанізацій в Америці та довів до того, що Народний Податок платили навіть відділи Соединенія та Общества. Під його впливом громада показала небувалу єдність і жертвенність. У церкві часто відбувалися збірки на народні цілі, а дві послідні збірки на поміч голодуючим у старому краю принесли одна майже сотку, друга богато понад сотку. Словом, громадяни, здавна розбиті на Поділяків, Лемків, закарпатських Руснаків, які себе взаїмно боялися й підозрівали, почали себе шанувати, любити, перетворюватися на один свідомий народ. На жаль серед самого розгару праці о. Левицького покликано до української католицької парохії в Клівленді, в стейті Огайо. Власне попереднього дня церковна громада зі сльозами в очах пращала свого пароха та народного робітника.

Тому й не диво, що коли гр. Малимон представив о. Левицького яко почесного предсідателя свята, ціла саля оплесками привитала його на сей уряд, який мав бути послідним у сій громаді. О. Лев Левицький подякував за довіря та зарядив відспівання гимнів, американського та українського, чого доконав місцевий церковний хор. Тоді о. Лев Левицький представив на основі предложених йому урядових матеріялів історію розвою Українського Товариства Січи в Сиракюз. Основано його 3. липня 1910. року на те, щоби дати забезпечення вдовам і сиротам по членах на случай випадку або смерти. Орґанізаторами, які найбільше причинилися до зорґанізовання Товариства Січи, були: перший його предсідатель Микита Попик, перший секретар Микола Крук, а передівсім перший його орґанізатор, який ще досі живе в Сиракюзі та є членом Січи, гр. Пилип Парибус. Товариство мало з початку великі трудности до поборення. На нього нападали з усіх сторін. Трафлялися виступи проти нього навіть опісля, коли вже добре затвердилося. Та всі ті виступи, деколи ведені зі страшним завзяттєм, на нічого не здалися. Українське Товариство Січ удержалося, та поширило свою працю, чим доказало, що воно потрібне, та що перестояти потрафить лишень той, хто переконаний, що перешкоди є на те, щоби їх побороти.

Нині Українське Товариство Січ в Сиракюз має за собою 15 літ праці. За ним 15 літ допомоги хорим, калікам, вдовам, сиротам. Через 15 літ воно було посередником межи членами а Українським Народним Союзом, несучи в Сиракюз ту роботу, для котрої зорґанізовано нашу найбільшу орґанізацію. За час свого істновання Товариство виплатило близько три тисячі долярів на допомогу хорим, та понад пів тисячі долярів на кошти похоронів своїх членів. Кілько виплатив Союз членам, зорґанізованим сим товариством, товариство навіть не хоче хвалитися.

Кромі сеї запомогової роботи Україн. Товариство Січ підпирало всяку місцеву громадянську роботу. Се воно піддержувало церковну орґанізацію в Сиракюз, давало жертви на будову церкви й мальованнє іконостасу; воно брало участь в кождім національнім виступі та обході. Воно своїми щедрими жертвами запомагало всяку національну роботу в Америці; воно піддержувало українські демонстрації в Ню Йорку і Філаделфії. Се воно збирало на „теґдей", на Національну Позичку, купувало метри на Українськім Городі у Львові, ратувало студентів на еміґрації і в старім краю, давало дари Січовим Стрільцям, збирало на інвалідів, сироти, голодуючих, школи, — словм на кождий заклик до жертв воно щедрою рукою посягало в свою касу. На ріжні народні цілі в Америці й старім краю воно видало щонайменше три тисячі долярів.

Товариство наконець постаралося о власний дім при вулиці Ґедес, котрий воно закупило в 1919 році за 7,000 долярів, а котрий нині цінять на 13,500 долярів.

Велике діло, яке Українське Товариство Січ робило серед Українців міста Сиракюз, здобуло йому широке признаннє серед української громади. Здобутками сього товариства тішуться не лишень члени, але всі Українці, і в день його ювилею витають його та бажають дальшого гарного розвою. Праця товариства не то не розбивала праці других товариств, але загрівала їх до щирої, витревалої, будівляної праці серед нашого народа. За сей примір йому належиться честь і слава.

Молоденький синок Антона Яворського, контрольора Українського Товариства Січи, віддеклямував тепер гарно поезію Богдана Лепкого: „Не забувай"!, а потім почесний предсідатель уділив слова Омелянови Ревюкови, котрого запрошено як висланника головної канцелярії Українського Н. Союза. Навязуючи до слів о. Левицького, котрий представив минувшину Українського Товариства Січ, бесідник звернувся до будучого розвою товариства. Згадуючи початки товариства 15 літ тому назад, старaймося представити, що буде за 15 літ від нині. Богато з нас, дозрілих гленів, не стане в живих. Хто займе наше місце? Заняти його може лишень нинішна молодіж. Частина молодежи вже належить до Молодечого Департаменту Українського Народного Союза, і Українське Товариство Січ має їх гарне число, бо аж понад 70. Однак се не вся молодіж, яку нам треба зорґанізувати в Український Народний Союз. Такої молодежи є ще не десятки, а сотки-тисячі. Ось де головне поле нашої діяльности.

Звичайно в нас думається, що дітий наших іміґрантів гуртувати в українську запомогову орґанізацію не треба, бо вони роджені й виховані тут, поамериканщені. Думка ся з ґрунту фалшива тому, бо дитина іміґранта ріжниться поважно від дитини Американця з роду. Се, що ся дитина має родичів, що родилися в другому краю, відріжняє її від дітий родовитих Американців. Свідомі сього Американці й наші діти. Вони се добре знають, коли вони так радо йдуть на українські свята. Діти хочуть знати, хто такі їх батьки? З якого краю вони вийшли? З якого народа? Що зробив сей народ велико-го в минувшині? Що робить він корисного для людства нині? Дитина хоче знати відповідь на сі питання. Коли вона не довідається сього, то вона буде чути погорду до своїх батьків і до себе самої, а така дитина не може добитися в світі того місця, яке її по її таланам належиться. Така дитина, не могучи пристати до Американців, пристане до американських Поляків, і так не лишень що пропаде для українського народа, але ще стане помагати ворогам свого народа. Коли ж вона не пристане до другого народа, але буде ходити самопасом, то вона легко знівечиться. Доказано вже понад всякі сумніви, що власне з помежи іміґрантів, які держаться далеко від своїх еміґрантських орґанізацій, церковних, шкільних, політичних, запомогових, спортових, чи яких других, виходять жебраки, волоцюги, розпусниці та вбийники. Всяка орґанізація, се стрим проти деморалізації. Ось тому всякий батько, який дбає вже не так за свій нарід, але за саму лишень дитину, буде старатися для її добра втягнути її в спільне життя свого народа. Коли трафиться наш чоловік, якому байдужна доля народа, з якого він вийшов, то й йому не повинна бути байдужна доля його власної дитини. Власне особисте добро дитини вимагає, щоби дитина стала діяльним членом суспільної орґанізації. Члени запомогових орґанізацій, які втягають дітий до молодечого Департаменту, роблять сим величезну прислугу для сих дітий, для їх будучого розвою, поступу й щастя. Члени Українського Товариства Січ, які зорґанізували в своє товариство близько сотки дітий, кладуть красні основи під будучність свого товариства та роблять сим дітям добро, яке й золотом не може бути заплачене.

Після промови почесний предсідатель свята зарядив збірку для голодуючих у старому краю. Як відбувалася збірка, хор відспівав вязанку українських народних пісень. Збірка дала $71,17. Свято закінчено відспіванням українських народних гимнів, після чого предсідатель запросив усіх присутних гостей на гостину, яка відбулася в гали при Вест Фейет та Ґедес. Підчас сього приняття, на яке склалося богато українських страв, смачно приготованих члениціями з ювилейного комітету, гр. Віктор Осухівський, предсідатель товариства Запорозької Січи, відділу 317 Українського Народного Союза, витаючи Українське Товариство Січ в день ювилею, зложив від свого товариства дар в сумі 15 долярів. При кінці приняття гр. Малимон, голова Українського Товариства Січ, подякував усім присутним за участь в святі.

По приняттю — була се година 3. сполуд., — почався на сій самій галі баль, на якому забавлялися дозрілі й діти до 12. години в ночи. Всі учасники розійшлися з прекрасним вражінням, бо свята не заколотила ні одна неприємна подія, і погода дописала незвичайно добре. Кожда галя, де лишень відбувалася якась частина свята, була забита по береги. І члени Українського Товариства Січ й всі другі грамадяни Сиракюза бачили, що щира праця все находить признання в народа, а неодному переповнені галі підсунули думку, що вже крайний час, аби серакюзькі Українці взялися до будови гарного народного дому. Ювилейне свято Українського Товариства Січ показало велику згідливість серед них, і тому нема причини боятися, щоби при такій згідливости справа не ввінчалася гарним успіхом.

Гість.

УВАГА! — НЮ ЙОРК, Н. Й.!
Старанням Укр. Жіночого Т-ва „Опіки над Інвалідами"
— відбудеться —
В УКР. НАРОДНІМ ДОМІ
В СУБОТУ, 12. ВЕРЕСНЯ 1925
перший сего сезону
ВЕЛИЧАВИЙ БАЛЬ
Початок о годині 7.30 вечером.
Вступ 50 центів.
Чистий дохід призначений для українських інвалідів.
Отсим запрошується все наше громадянство прибути на цей Баль з родинами. Приготовано все як слід. Будете вдоволені і сповните свій обовязок. — Комітет. 210-12

УВАГА! — НЮ ГЕЙВЕН, КОНН.!
ВЕЛИЧАВИЙ
БАЗАР
— відбудеся —
НА ДНЯХ ВІД 12-ГО ДО 19-ГО ВЕРЕСНЯ 1925 Р.
ПРИ УКР. КАТОЛ. ЦЕРКВИ СВ. АРХ. МИХАЇЛА
127 PARK ST., NEW HAVEN, CONN.
Початок забави кождого вечера о годині 7-ій.
Просимо всі хмісцевих і околичних Українців взяти ласкаву участь. 209-12
Комітет парафіяльний.

УВАГА! ДЖЕРЗИ СИТІ І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!
ЗАХОДОМ УКР. Н. ДРАМ. ТОВАРИСТВА,
поставиться на отворення цегорічного театрального сезону, дуже гарну історичну драму в 5-ох діях, Б. Грінченка.
СТЕПОВИЙ ГІСТЬ
В СУБОТУ, ДНЯ 12-ГО ВЕРЕСНЯ 1925 РОКУ
В ГАЛІ Ч. 387 ҐРЕНД УЛ., ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ.
Початок о 8-ій вечером. — Вступ 50 центів.
Українські Робітники! Ця драма є з кращих українських вистав, не тільки своїм красним змістом, але і історичним значінням. В ролях виступати-муть найздібніщі місцеві аматорські сили. Запрошує всіх укр. о численну участь
212 Комітет.

ПОЗІР! УКРАЇНЦІ! ПОЗІР!
Нова українська кольонія в New Market, N. J., коло Plainfield, 27 миль від Ню Йорку, придбала за стараннем о. Д. Микитяка чотири лоти землі під будову церкви і школи на ґрунті Ben Smith Co.
Наша громада побільшуєся кождого дня в наслідок дуже догідних і легких умов при закупні землі під будову домів в тій новій кольонії.
Ті, що бажали би осісти там і користати з сеї нагоди, нехай поспішаються з купном, бо мало лот ще остає, а заходить небезпека, що заберуть їх инші люди.
В сім місті находяться ріжні фабрики, де наші люди можуть мати постійну й добру роботу.
Комунікація дуже вигідна, Central R. R. of New Jersey.
В місцевости находяться американські низші і висші школи. Компанія Бен Сміт інкорпорована гарантує безпеченьство тої землі і забезпечує ті праперти через гарантію в Plainfield of N. J. Корпорацію.
За всякими информаціями треба вдаватися до о. Д. МИКИТЯКА особисто, або писемно під ч. 15 Park Row, New York City.
Phone: Room 516, або Barcley 8610. 19[illegible]

В. БУДЗИНОВСЬКИЙ.

Сава Чалий.

(Історичне оповідання).

(22)

— Не потребуєш просити. Дістанеш від мене без просьби.

— Зоську? — Шаравскі спитав несміло.

— Ти, бачу, забув, де ти, і перед ким стоїш!... Вертаймо до предмету: до Чалого, до Зоськи Курчинської... Чалий любить ту дівку. Мабуть ся безнадійна любов загнала його між гайдамаків. Саме на тім опертий мій плян позискання Чалого для себе. Він для Зоськи готов вернути. Очвидно, як йому проститься його дотепершні злочини. Хочеш заслужити собі ліпшу другу жінку, як та, що вмирає?

— Я хочу тільки виконувати прикази ясновельможного. Щоби я хотів дістати яку жінку, ліпшу, чи гіршу, не скажу. Як Зоська не для мене, то жадної не хочу... Хиба на приказ.

— Коли ти так респектуєш мої прикази, то маю для тебе роботу. Як її зробиш, то побачиш, що твій пан... щедрий пан. Підеш не на Чалого, але до Чалого. [illegible] Переконаєш йому, що як покине гайдамаків, то дістане Зоську, село і шляхоцтво. Очевидно також безкарність за все те, що доси накоїв.

— На приказ ясновельможного піду, — Шаравскі промовив, стираючи з чола піт. — Піду на ту смерть. На ту люту смерть. Сумніваюся, чи Чалий вислухає мене до кінця. Кіньми розірве. Вбє на палі.

— Ніхто не буде плакати за тобою. Дітий не маєш, жінці й не скажемо, що з тобою сталося. Поїдеш зараз завтра... Ти привів сімох гайдамаків?

— Сімох. Що з ними зробити? Понашпилювати на палі?

— Я гадав повідрубувати руки і осліпити. Але тепер, висилаючи тебе до Чалого, мушу тобі дати таких товаришів подорожи, що могли би знайти Чалого. Найліпшими провідниками будуть тобі саме сі гайдамаки. Скажи їм, що твій пан, себто я, скривдив тебе. Що ти рішаєшся помститися мені, [illegible] ни їх і позволь їм будьтоби втечи з тобою... Чи ти знаєш, яка гадка тепер стрілила мені до голови?

— Я за дурний, щоби вгадувати гадки ясновельможного.

— Можеш і ти заробити Зоську. Можеш відбити її від Чалого. Я дуже хотів би його дістати до себе на службу. Що він для Зоськи покине гайдамацтво, я майже не сумніваюся. Дуже сумнівне, майже виключене, щоби вступив до мене на службу. Значить, дівчину треба би жертвувати тільки на те, щоби його зробити нешкідливим... Не шкода? Як ти гадаєш?

— Та шкода, — Шаравскі відповів живо.

— Отже бачиш. Нешкідливим могла би зробити його також... смерть. Як втнеш таку штуку, пробравшися до него, то Зоська твоя.

Шаравскі затрусився, прискочив до гетьмана і поцілував його в руку.

— Се нелегка річ, — відповів. — На него я вже насилав ріжних людий. Одні пристали до него, других він повісив. Спробую ще раз. Чи ясновельможний позволять мені ужити до сего полонених мною гайдамаків? Вони знають, що їх жде люта смерть, або ще гірше каліцтво. Я би так обіцяти їм [illegible] може би помогли мені.

— Маєш семеро гайдамаків. Сім ланів, то не забогато за таку прислугу. Обіцяй їм, що як принесуть голову Чалого... або як взагалі вбють його, то кождий дістане волю, по ланови і свободу від всяких повинностий.

— Можу зараз балакати з ними?

— Очивидно. Зроби або одно, або друге. Або вишли Чалого на той світ, або купи його, заплативши Зоською. Іди, і принеси мені певну звістку про смерть Чалого, або приведи його самого. А ні, то й на очи мені не показуйся!

Шаравскі пішов просто під вязницю. Приказав вивести полонених гайдамаків і приставити до саду. Сам пішов у сад, на саму його середину, щоби ніхто не міг чути, що він з ними балакає. Гайдамаків привели до него. Кождий мав заліза на руках, на ногах і на шиї. Всі були один до одного зчіплені ланцами. Приказав їм посідати на траві, варту відіслав і промовив:

— Ясновельможний нині дуже ласкавий. Дає вам до вибору кару. Або смерть на палю, або життє без рук і без очий. Вибирайте!

Гайдамаки мовчали, позираючи один на одного.

— Ну? Не знаєте, котре ліпше? Що ти волиш? — Шаравскі звернувся до найблизшого.

— Коли ясновельможний такий ласкавий, то й я зроблю йому ласку, щоби міг ліпше наситити свою жажду крови, — гайдамака відповів. — Я вибираю одно й друге. Нехай насамперед повідрубує мені руки, про мене й ноги, виклупить очи і накінець... нехай вбє на паль. Нехай знає, що за волю Українець вміє вмирати!

— Тай я виберу таку кару, як ласка ясновельможного, — сказав другий.

— Тай я, тай я! — повторив третий, четвертий, пятий.

Тільки два не озивалися. Один сидів звісивши голову і потупивши очи в залізо, яке відалося в його ноги.

— Ласкавий вельможний — Шаравскі ще раз промовив — ще одну ласку дає вам до вибору. Ті з вас, що приймуть на себе обовязок вбити Чалого, коли прийдуть докази, що Чалий справді погиб, дістануть по одному ланови і таку волю на всі часи, яку має шляхтич.

Перший гайдамака сплюнув. Другі не озивалися. Послідний далі сидів, впялившu очи в свої заліза. Мовчанка тревала добру хвилю. Нараз він підвів очи і сказав, ледви чутно:

— Я вбю Чалого.

[illegible]

ФАРМИ!

ФАРМИ І ДОМИ НА ПРОДАЖ.

Фарма 90 акрів, 25 акрів грубого ліса а решта засіяно ріжнородним збіжжем, дім 8 кімнат, сайло і 3 других будинків, вода на фармі і в усіх будинках, 10 коров, 5 ялівок, 2 коні, 60 курий і всі фармерські машини, фарма при стейтовій дорозі і близько школи, 2 милі до міста, дохід з молока і яєць $300 місячно. Ціна $5,000, готівкою $2,500.

3-фамілійний мурований дім. Ціна $4,000, готівкою $2,000.

S. FILANOWSKY,
103½ St. Mark's Pl. (E. 8th Street), New York City.
або 92 Main St., Flemington, N. J. Tel. 332 L.

ПРОДАЄТЬСЯ ФАРМА В НЮ ДЖЕРЗІ СТЕЙТ,

при місті і близько мурованої дороги. Фарма 153 акрів, 120 акрів орного поля, а решта ліс і пасовиско, в поблизу велика річка, а рівнож коло фарми гарний сад, дім 12 кімнат разом з урядженнєм, велика стодола і 6 инших будинків, в дуже добрім стані, богато збіжа, як: вівса, пшениці, кукурузи і т. п., 27 дійних коров, 1 бугай, 4 коні, 250 курий, 6 безрог, гуси і качки, новий трактор, автомобіл, ґазеліновий інджай, парова молотільня і машина до жаття і вязання і решта велика скількість ріжних приборів, яких потрібно до фармерства. Ціна $16,000. Готівкою $6,000, а решта на малі сплати.

..ФАРМА 42 акри, 30 орного поля, а решта ліс і пасовиско, сад і ріка, дім 6 кімнат і 5 инших забудовань, 6 коров, 2 коні, 200 курий, 5 безроґ і богато ріжного збіжа як і вся машинерія, півтора милі до міста. Ціна $4,200, готівкою $1,300, решта на легкі сплати.

PETER OWDY,
194 Ave. A, New York City.

ФАРМА ПІД ГОДІВЛЮ КУРИЙ

Близько Lake Huntington, 84 акрів, половина під управу, решта грубий ліс, новий дім 12 кімнат з 80 футами шкляного ґанку, всі уліпшення, горяча і зимна вода, ванна, тойлет, до прання ваштоби, електрика і т. п., велика стодола повна сіна і збіжа а під нею стайня, 300 фітів довгі курники, 2000 курий, 2 клячі з жеребятами, 1 корова, 1 форда трок, 1 форда авто, меблі, всі знаряди фармерські, шпіхлір і т. п. Річний дохід з фарми $5000. Знаменита спосібність. Продається все дешево для скорого купця. Ціна $13,000, половина готівкою. Без рухомого маєтку і уряджения ціна $9000, готівкою $2500. Пишіть по англійськи до: 10-5

MORROW BROS.,
R. D. 1, Cochecton, N. Y. Sullivan Co.

ФАРМИ І ДОМИ НА ПРОДАЖ.

Фарма в стейті Ню Йорк, 290 акрів, дім 7 кімнат, 7 инших забудовань, вода на фармі, сад, 40 акрів ліса, 30 коров, коні, стадо курий, авто, фармерські машини, продається або заміняєся на дім в місті. Ціна $12,200, готівкою $5,500.

Фарма в Bound Brook, N. J., 30 акрів, дім і чотири инші будинки. Ціна $4000, готівкою дуже мало. — Фарма 40 акрів, Ціна $4500, готівкою мало.

FRANK FILANOWSKY,
103½ St. Marsk's Pl. (E. 8th St.), New York City.

МАЛА ФАРМА
20.000 Сквер Фітів
B NEW BRUNSWICK, N. J.
$450. — $50 завдатку і $8 місячно. 5 хвиль до міста і 60 фабрик. Добра земля на городовину. 160—
HAMILTON REALTY CO.,
53 Park Row, Room 713, World Bldg., N. Y. C.

НА ПРОДАЖ
ФАРМИ В MILLVILLE, N. J.

Ся місцевість заселена майже самими Українцями фармерами, котрі фармерують там від яких 14 літ і днесь всім не зле поводиться.

В місті Millville є богато фабрик шклянних і инших, де можна все дістати занятте.

Фарми по 5 акрів і висше. Земля продається дешево.

Голоситися до:
B. MATOLYCH,
N. E. cor 7th and Green Street PHILADELPHIA, PA.

Найбільший склад піря
НАЙЛІПШИЙ ТОВАР
по найнизшій ціні дістанете в нас.
Дістанете ціле, дерте або мягке піря. Продаємо його в великих скількостях і маємо все свіже і чисте, не злежане. Посилаємо його всюди по Америці і Канаді. Пишіть по інформації і пробки, дістанете їх даром. **ALBERT STETZ, Dep. 5, 138 Passaic St. Passaic, N.J.**

СТЕФАН І. ЄВУСЯК
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
Обслуґа чесна і дешева. Достарчується автомобілі на весіля, хрестини і другі оказії. Удавайтесь до свого!
ОФІСИ:
77 Morris St., Jersey City, N.J.
Tel. Montgomery 4745
48 Prospect Av., Bayonne, N.J.
Telephone 540

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА"

ДО ГРОМАДЯН З ТОВСТОГО, ПОВІТ СКАЛАТ, В АМЕРИЦІ.

(Дописъ з Нюарку, Н. Дж.)

З Товстого, повіт Скалат, одержали ми отсе письмо:

До Вп. Пана Івана Гарматюка і Антона Куцярського в Нюарку, Н. Дж., Злучені Держави Америки.

Виділ Читальні Просвіти в Товстім, повіт Скалат, пересилає отсим сердечну подяку всім жертводавцям, що зложили навіть найменьшу лепту на будову Народного Дому в Товстім.

Передвсім щиро дякуємо Вам, Вп. Панове, що зволили занятися збіркою датків на так дороге народне діло.

Просимо дуже, щоб наша щира подяка дійшла через Вас до відома кождого жертводавця, бо ми тут хочемо памятати і о найменьшій лепті. Висказуючи ту подяку, зазначуємо, що плине вона з глубини наших сердець, бож Ви дали доказ, що не забули на свою бідну Батьківщину, а нам показали, що не стоїмо самітні, але маємо свого рідного Брата за широким океаном.

Ваш гріш не іде у нас на марне. Просимо Вас, подайте всім до відома через оголошене в пресі, в який спосіб сей гріш ужито.

Будуємо отже дім для всього народа Товстого Кута і Перекальця без розбору. Зазначуємо рівночасно, що передвоєнних партійних ріжниць у нас тепер нема, бо воєнне і повоєнне лихоліття навчило нас згоди й єдности. Народ прозрів і знає тепер ну правду, а одну Батьківщину. Кутяни й Перекальчани не відлучуються від нас, але противно, дають труд свій і хонуть мати спільну хату. Дім будуємо на старій площі читальняній коло школи.

Вияснюємо ще, що початково ми думали будувати ліпянку, але воєнний досвід як розлізлась давня читальня, вказав нам на потребу солідніщої будови, а заразом і більшої, щоби була дійсним Народнім Домом. Нині, себто 4-го серпня, 1925, стоїть і красується завдяки Вашій помочі мурований (з каменя і цегли) дім, довгий 20 м., широкий 13 м., високий 3½ м. Дах покритий вже бляхою. Сама бляха коштує $248, т. є 16 кіл. по 15½ долара.

В самім домі є: велика саля театральна, 1 меньша саля на сходини зимою, 1 гардероба для акторів, 1 склеп, 1 магазин з пивницею, і 1 помешкане в двох кімнатах для сторожа дому, разом 7 кімнат.

Згаданий плян, вирішений по зрілій розвазі буде нам вистарчати. Подаємо понизше зіставлене дотеперішних коштів:

Бляха	$	248
Дерево будів.		300
Мулярі		200
Камінь		120
Цегла		91
Майстри		34
Бляхар		20
Дрібні видатки		17
Разом	$	1,030
Поміч з Америки виносила		445
Наші складки виносили		435
Довгу маємо		150
Разом	$	1,030

Звіз усього матеріялу, обробленне вікон і дверий, всяка робота не фахова. була даром дана всіми охочими громадянами. Точний наш касієр, Лука Навитка, щадить на кождім цвяшку і весь свій час посвятив будові дому. Кожду позицію видатку записується точнісько і під контролею. Помимо нашої ощадности потрібно нам ще до викінчення дому, т. є. виправлення муру, вставлення вікон і т. д. около 600 доларів. І тут ми змушені просити Вас, Дорогі Родимці, о даль... грошеву поміч.

розпочате діло! Не лишіть нас на половині дороги! Кождого з Вас жертвуючих запишемо нестертими буквами вдячности в наших серцях, а на памятку грядучим поколінням впишемо до грамоти, що буде знаходитись в салі Народнього Дому.

На доказ, що Ваш гріш пішов на гарне народне діло, перешлемо по викінченню Дому фотографію кождому жертводавцеви до Америки.

В прилозі пересилаємо плян дому.

Товсте, дня 4. серпня, 1925.

ЗА ВИДІЛ:
о. Іван Іванчун, голова; Николай Карабь, писар; Лука Навитка, касієр.

* * *

Дорогі Родимці: —

Як свідомим Українцям не треба много вияснювати сього так важного діла, бо ми свідомі того, що просвіта для нас конче потрібна, а щоби її здобути, потрібний шлях, а такий можна знайти тільки в читальні і в Народньому Домі, котрого так прагнуть наші браття в Старім Краю.

Показалось, що вони не так то в добрих обставинах, а віддають всі свої сили не то фізично, але й фінансово, і можна сказати, завстидали нас. А що вони вже не всилі, то нашим обовязком докінчити се діло, бож 600 долярів то не 600,000, ані не міліони, які Жиди складають для своїх родинців в старому краю. Але киньмо по одному долярови всі як один, без ріжниці на партії, а 600 долярів буде, а тогді ми сміло подивимось на світ, коли з нашої помочі буде красуватись Український Народній Дім в Товстім.

Увага.

Коли де в котрій місцевости, де є наші громадяни, нема комітету або не можна заложити, і нема кому занятися збіркою, але є желаючі помогти сьому ділу, то просимо слати датки на адресу:

Antoniy Kuciarski
285 West Kiney St.,
Newark, N. J.

Відси будеться відсилати враз з Вашими іменами до читальняного комітету в Товстім.

Й. Гарматюк.

Другі українські ґазети в Америці просимо повторити сей поклик.

БЕЗСОННІСТЬ.
СЕ ЗВИЧАЙНА ПОЯВА В ЛЮДИЙ З РОЗСТРОЄНИМИ НЕРВАМИ.

Навіть здоровий нормальний чоловік чуєся розстроєний по безсонній ночі. Особливо відбиваєсь се на нервових людях.

Нервовість в теперішну пору стрічаєся дуже часто. Тисячі людий мають слабі розстроєні нерви, спричиняючі богато неприємности. Нервові люди дуже дражняться, кожда дрібничка, кождий пустяк злостить і оґірчує їх. Своїм роздражненнем відганяють від себе своїх приятелів і знакомих.

Для успокоєння нервів уживайте знаний Еліксер Партоґльори, котрий приверне нервовий систем до нормального стану. Тисячі людий знають, що для нервовости найліпше — се Партоґльора.

Коли терпите на нервовість, не занедбуйте її, бо вона може спричинити Вам неприємні наслідки. Замовіть бутельку Партоґльори, котра коштує лишень 1 долара.

Всі письма адресуйте до:
АРТЕКА PARTOSA,
321 — 6th Ave., cor. 20th St., Dep. 60, New York, N. Y.

ПАТЕНТИ
Наші патентові підручники та зразкові знимки вишлемо даром на жаданнє. Пишіть по них сейчас. Можете писати до нас по українськи. Справи, відносячіся до патентів, трейд маркс, та продажи патентів, полагоджуємо сейчас.
BRYANT & LOWRY
Registered Patent Attorneys
310 VICTOR BLDG., WASHINGTON, D. C.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА"

ДР. МИК. А. ВОСТРОСАБЛИН
РУСЬКИЙ КРАЙОВИЙ ЛІКАР.
121 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Лічить мущин, женщин і дітий. Відвиджує хорих по домах на телефонічне покликанне в кождім часі.
Телефон Montgomery 5562.
Урядові години: рано 9—10; 1—2 і 6—8 вечер; в неділі 9—1 пополудни

DR. M. SMITH
16 EAST 7th STREET, NEW YORK
Tel. Orchard 6072
коло церкви св. Юрія.
Говорить по українськи.
Лічить успішно недуги мущин, женщин і дітий.
Наймодерніщі електричні апарати.

ДР. Б. ГОГЕНБЕРГ
спеціяліст зі старого краю. Лічить недуги мущин і женщин, як внутрішні так і вонішні. Переводить всякі операції. Для недужим безплатну пораду.
DR. B. HOHENBERG
203 EAST 13th STREET
близько 3-ої Евні
NEW YORK, N. Y.
Години офісові щоденно від 9-ої рано до 8-ої вечер.
Tel. Stuyvesant 4032

МУЩИНИ І ЖЕНЩИНИ
Острі і Хронічні Слабости лічимо після найновійших метод. Нема ріжниці як небезпечна хороба, або як довго хоруєте, я можу помочи Вам.
Помагаю скоро в хоробах нервових, шкірних, кровних, ниркових, мочевих, ревматизмових, гемороїди, кишкових. Оплати умірковані. Порада і оглядини даром.
Dr. L. ZINS
110 E. 16th ST., NEW YORK,
межи 4th Ave. і Irvington Place
Спеціяліста від 25 літ.
Години: Денно 9. рано до 8. вечер; в неділі від 9 рано до 4. пополудни.

АКУШЕРКА-МАСАЖИСТКА
Житомирського заведення породів і Київського Зайцевського шпиталя.
B. E. SHMULENSON,
271 E. Broadway, 1st fl., New York
Tel. Orchard 8121
ПОРАДИ І ПОМІЧ.

РОЗВОДИ В СОВЕТСЬКІЙ РОСІЇ.

Питання реформи подружого права творило постійно тему розважань у Росії, бо дотеперішні зміни законодавства в цій ділянці не давали бажаної розвязки. Тепер затверджено нові постанови про розводи. Вони вводять нові полекші для подруж, які бажають розводу. Причиною розводу може бути порозуміння обох сторін, але також бажання лише одної сторони. Просьби в справі розводу може вносити на письмі й устно одна з сторін, яка бажає розводу. Рішення не здержує неприсутність на розправі одної сторони. При розводі чоловік і жінка мають подати, які імення на дальше хочуть носити. Сторона, яка після розводу потребує матеріяльної помочі, має право жадати її й одержувати, на скільки противна сторона фінансово є спромогтися на це. Здібна до праці сторона, яка не має заняття, має право жадати від противної сторони підмоги, але не довше як один рік після розводу. Останні постанови управильнюють теж питання, котра з сторін має виховувати діти.

2300 ЛІТ СТАРА СТАТУЯ.

Біля Маратона в Греції виловили з моря рибалки дуже гарно виконану бронзову статую. Висока 1 м. 30 цм., а представляє нагого молодця, голова звернена вліво, права рука піднесена в гору. Лише одна нога ушкоджена. Археольоги кажуть, що статуя є з Праксітелевої школи, представляє мітичного гермафродита, а вирізблена 400 літ перед Христом.

ЗИМА 1925/6 РОКУ БУДЕ ДУЖЕ ГОСТРА?

Звісний французький „пророк" погоди Абе Габріель доручив французькій академії наук письмо, яке містить астрономічні спостереження аж до 744 року. Зі спостережень має виходити, що в 1926-ому році буде дуже довга й гостра зима. Має відповідати гострим зимам 1740 і 1553 року.

З ІСТОРІЇ 1525-ЛІТНЬОЇ ҐАЗЕТИ.

Недавно в Китаї перестала виходити газета, що перетревала більше як пятнацять століть. Часопис цей основано в 400-му році після Хр., за царювання цісаря Тін-Кюанг-Тсанга. Йому теж приписують винахід виливаних із олова і срібла черенок. Спочатку газета ця складалась із 6 сторінок із жовтого шовку, тісно разом зшитих. На такому шовку друковано вже тоді черенками. Майже десять століть зуміли редактори задержати свою независимість. Але одного дня шеф-редактор відпокутував цю независимість дуже тяжко. Часопис почав поширювати пропаґанду за одним пляном: щоби китайський уряд вислав до Европи комісію вчених Китайців, щоби вони там студіювали звичаї й обичаї, щоби як вернуться порадили урядові, котрі звичаї слід би ввести в Китаї. Уряд не одушевлявся цим пляном і давав часописеві кілька разів зрозуміти, щоби здержав таку пропаґанду. Шеф-редактор почуваючи за собою редакторську независимість, не дуже журився инакшими поглядами уряду. Вкінці уряд скінчив справу коротко: казав арештувати шефа-редактора й його покарали смертю. Щойно в 1800-му році „Пекінґ-Бао" (так звався цей часопис) перемінився на щоденник. Оголошення якоїсь двірської інтриґи було причиною, що уряд на неозначений час завісив ґазету. А як знову ґазета почала появлятися, то не надовго, бо знову попала в неласку. Тоді видавці перезвали ґазету. Під заголовком „Кінґ-Бао" знову почала газета появлятися, а в 1912-му році знову ґазету застановлено. Обидлива стаття під адресою премієра-міністра китайської републики була тепер причиною того завішення. В 1915. році часопис знову почав появлятися. Політичні заворушення останніх часів були причиною, що газета перестала виходити після 1525-літнього істнування.

ЧАСОПИСЬ „СВОБОДУ" ЧИТАЄ ДО СТО ТИСЯЧ ЛЮДИЙ, ТОМУ ВОНА Є НАЙЛІПШИМ ПОСЕРЕДНИЦТВОМ ДЛЯ ОГОЛОШЕНЬ.

ДЕСЯТЬ ЛІТ ТЕРПІННЯ.
В кінци видужує в протягу двох годин. — Тепер цілком здорова.

Пітсбурґ, Па. Пані Баєр є нині найбільше вдячною женщиною в тім місті, бо відзискала свою молодість, здоровля і життя, як би сказати, коли воно висіло вже на волоску. Пані Баєр терпіла невисказані муки понад десять літ, через котрий то час лічилась від ріжних хоріб. Тут їй сказано, що вона терпить на рака, там, що це був невилічимий ревматизм і знова, що терпить на жіночу недугу. Але нігде не було помочи. Вона вже стратила охоту до життя до цеї степени, що перестала журитися своїми дітьми чи вони є чисті і убрані чи ні. Доперва перед Різдвом її кузин, котрий перебував в Колорадо через двайцять літ, несподівано її відвідав, а довідавшись про клопоти пані Баєр, він сейчас задецидував, що це є звичайна справа з солітером. Він сейчас написав по добрий вивабляч солітера, в наслідок чого пані Баєр є знова здорова. Хроб, потвір на двайцять вісім стіп, вийшов в протягу одної години, не довше. Нема щасливійшої родини як панство Баєри, бо вони дійсно вірять, що мати охоронилася перед вчасною смертю. Богато мущин, женщин і дітий терплячих лічиться безуспішно на всякі другі недомагання, коли їх клопотом є цей страшний потвір солітер. Тисячі мущин, женщин і дітий терплячих лічиться безуспішно на ріжні другі хороби, коли їх дійсний клопіт є цей потвір солітер. Певними познаками цего є відходячі части того паразита. Другі симптоми є брак апетиту з виїмковим лакімством, обложений язик, заґа, болі в крижах, членах і в ногах, заворот голови, біль голови, млости як порожний жолудок, видіння, піякови попід очи. Жолудок отяжілий, надутий, часами дається відчувати дивне буркотіння від жолудка до внутренностий. Знова чується якби щось відсувалося назад до горла. Пацієнт має жовту шкіру, тратить на вазі, має немилий віддих, сплюває що хвилини, попадає в апатію, знеохота до праці, завсігди лінивий. Є відомо, що епілептичні напади спричиняє цей потвір, котрий часто доростає понад 50 стіп. Коли досягне до гортанки може удусити свою жертву. Позбудьтеся цего потвора сейчас, заки підкопає ваше здоровля безповоротно. Вишліть $10.48 за дозу Laxtan, коли хочете позбутися цего страшного паразита. Laxtan є нешкідливий навіть коли у вас нема хробака. Продається лише у Laxal Co., 148 Laxal Bldg., Box 963, Pittsburgh, Pa. На забезпечення посилки додайте 25 центів окремо. За після-платою не висилаємо. (Copy 8)

РОЗЛУКА.

Прощай миленький
Прощай, серце моє,
Бо вже не зійдемось
Більше обоє.

Ой яка тяжка
Тая розлука!
Серце у грудях
Від жалю стука.

Не маю я, серце,
Більше надії,
Щоб ми ще коли
Разом злучились.

Прощай, миленький,
Прощай на віки;
Вмирає серце
З жалю, з розпуки.

Шемокин, Па. **Анна Хомяк.**

ДОБРИЙ ПРИМІР НАПРАВИВ.

Вчора вечером стрінув мене один знайомий Вп. п. Соломяний Вдовець.

— Ти куди? — запитав зараз після церемонії привитання.

— В хату.

— В хату?... Бійся Бога, чоловіче. Жінки нема, ніч така, хоч голки збирай, на годиннику 21 год., а він „у хату"... Дивися, який місяць. А в парку — просто рай. Тільки стань і розкошуйся!... Ходи на шкляночку до Фліссерової.

— Немаю грошей, — відповідаю.

—Нічого! Знаєш, я жінку вислав до Зелемянки, з заплатою почекають, а тимчасом пенсія свербить. Ходи!

Пішли ми...

Мій знайомий був у знаменитім настрою. Відсутність жінки, присутність пенсії, краса місячної ночі і близькість доброго шиночку завернули йому голову і позволили забути про спадок золотого.

— Знаєш, — казав мені на ухо—ти без жінки, я без жінки... не зашкодилоб так трохи десь щось... і моргнув значучо оком.

— Пригадаєш собі парубоцькі часи, бо правду сказавши солідність може нарешті обриднути.

Я очевидно боронився від єретичних слів, як від настирливих мух, але мій знайомий видобував чимраз то сильнійші і більш переконуючі арґументи.

— Львів велике місто, і пес не гавкне! А наші жінки навіть і не подумають про щось таке...

Покуса вслизувалася у моє невинне серце і я мало-помалу танув як віск. Ми рішили випити ще „надобраніч" і вирушили...

Біля нас засіли при другім столику два шофери і почали голосну балачку. З огляду на те, що кожний з нас потонув на хвилю у мовчазне розмріяння — слова наших сусідів виразно дзвеніли в кімнаті.

Один з них розказував:

— Кажу тобі, що то було сміха вчера! Сиджу я собі на авті коло Мусяловича. Дивлюся, вийшов якийсь „гість", розглянувся сюди-туди і далі дівчинку під паху. Але леди скрутив на Третього Мая, аж тут вилізла напротів нього якась кобіта і фа-фа його по пиници.

— Певно якась друга дівиця?

— Де там дівиця! Жінка! рідна жінка!

Я глянув на свого знайомого. Його лице помітно видовжилось, а очі стратили блеск.

При другім столику шофер оповідав далі:

— Чоловіче! що то за баба була. Не якаиебудь „делікатка" але така правдиво „доможва". Як гукнула бідолаху, то аж носом заорав. Нойкнув бідний, аж жаль було. По тім, що тільки хоче встати, а вона його знову: фафу, а він знова хляп.

— Звідкиж ти знаєш, що то жінка?

— Бо деомсь як вяртка: „To ty, bestjo, mnie na wakacji wysłał, a sam tułaj, bezwstydniku jeden, chodzisz..." і далі трах-тарах, звідсі і звідсі.

(Мій знайомий почав трястися як у пропасниці, а я почув якісь скоботи коло серця).

— Потім — оповідав шофер — чоловік сховав голову за ринву, а жінка молотила по плечах як ціпом.

— Добре йому так!—відізвався другий. Вишле лайдак жінку на село, а сам от що виправляє.

Я почув, що мені слабо робиться, а рівночасно бачив, що й мій товариш стратив решту румянців.

— Підем спати — запропонував я.

— Певно! — поспішився мій знайомий. — Ходім... Спати хочеться і пізна пора. Ще потім хто подумає, що ми несолідно живем...

— А навіть, знаєш, і несовісно супроти наших жінок. Вони там, любочки, на глухій провінції, а ми тут малиб бавитися по ночах! — додав я.

І ми швидко почимчикували до порожніх помешкань.

Галактіон Чіпка.

P. S. Всі педаґоґічні журнали і читанки для дорослих дітей прошу передрукувати.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ПОШУКУЮ самотної господині до заряду мого дому. Може бути дівчина або вдова але без дітий, від літ 30 до 40. Ласкаві зголошення прошу слати на адресу: **MIKE YURCHYSHYN, c/o S. B., 34 East 7th Street, New York, N. Y.**

ХТО ще не має нового Українсько-Англійського Словаря, де міститься 6000 слів, і Як стати горожанином і 300 місць де дістати роботу в Америці, той хай зараз пише. Ціна лиш 1 долар. Як будете невдоволені вернемо гроші. Пишіть: **SICHOWY BAZAR, 34 E. 7th St., New York, N. Y.** 210-1

ПОТРЕБА старшої женщини до доглядання 4-літної дитини бо родичі ідуть до праці. Вечері вільні. Платня після умови, зголошення проситься слати на таку одресу: **W. C. c/o SICHOWY BAZAR, 34 East 7th Street, New York, N. Y.** 210

БУЧЕРНЯ І ГРОСЕРНЯ в добрім місци, мусить бути продана.

ДЕЛІКАТЕСЕН штор і лонч рум спродам за $400, рейт $25 з мешканнем. Голоситись: **S. GRENTUS, 24 Mott St., Newark, N. J.** 211

ПОШУКУЮ за сестрою Басею зі села Станкова п. Ліско. Хто знав би що про ню, або вона сама, зволить ласкаво зголоситись на адресу: **КАТЕРИНА ДАЧКО, Dolna ul. c. 72, Mychalowce, Cecho-Slovakia, Europe.** 10-12

НА ПРОДАЖ бучерня і гросерня з причини лихого здоровля муситься спродати. Бизнес вироблений, між Українцями і Поляками. По близші інформації прошу голоситись листовно або особисто до **UKRAINIAN STORE, 309 Milgate St., Utica, N. Y.** 10-12

ПОТРІБНО ДЖЕНІТОРА, жонатого, до заряду дому (apartament house). Голоситися під ч. **2 BOYD AVENUE, cor. Bergen Avenue, JERSEY CITY, N. J.** Питайте за **Mr. SHULTZ.** 212-13

НА ПРОДАЖ делікатесен і лонч рум, або прийму спільника, інтерес в добрій околиці, коло парку і субвею. Голоситися під ч. **5977 BROADWAY, коло 242 St., NEW YORK, N. Y.** 210-12

МЕБЛІ НА ПРОДАЖ!

Меблі з трех кімнат, а се: кухні, їдальні і парлор. Голоситися під ч. **38 BIDWELL AVENUE, JERSEY CITY, N. J.** 211-12

РІДКИЙ СЛУЧАЙ купити добре вироблений бизнес, реставрант, продається з причини непорозуміння спільників. З невеликим капіталом $2000. Річний дохід $15,000. Бизнес на головній улиці в Атлентик Ситі, близько Пенсильванійської стації. Голоситись: **Sem. Kerechuk, 1219 Atlantic Avenue, Atlantic City, N. J.** 207-12

М. ПОСТОЛОВСЬКИЙ
МАЛЯР КОНТРАКТОР
виконує малярські роботи.
337 E. 9th ST., NEW YORK CITY
Tel.: Lexington 7978
Тут знаходиться і електричний майстер.

Агенти — Пишіть по Дарові Зразки. Продавайте Медізон „Better-Made" Сорочки великої фабрики впрост носячим їх. Не треба грошей або знання. Богато заробляє $100 тижнево і бонус. MADISON FACTORIES, 507 Broadway, New York. 171 —

ЮЛІЯ ЯРЕМА
РУСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Випозичаю кериджі на весіля, хрестини і всякі другі забави.
129 E. 7th ST., NEW YORK CITY